

О. Тенрі,

Королі і капуста

Харків
«Фоліо»
2018

І мовив морж: «Пробив наш час
Сказати кілька слів
Про туфлі... кораблі... сургуч...
Капусту й королів...
Чому вода кипить в морях?..
Чи крила є в кролів?..»
Л. Керролл «Аліса в Задзеркаллі»
(переклад В. Наріжної)

Передмова теслі¹

В Анчурії вам скажуть, що президент цієї легковажної республіки, Мірафлорес, заподіяв сам собі смерть у прибе-режному місті Коралію; що опинився він там, тікаючи від неминучої революції, і що державних грошей, ста тисяч до-ларів, які він носив із собою в американській шкіряній ва-лізі на спогад про бурхливі часи свого президентства, так ніколи й не знайшли.

За ріал перший-ліпший хлопець покаже вам його моги-лу. Ця могила на краю міста, біля невеличкого містка, над болотом у мангрових заростях. На могилі, в головах, проста дерев'яна колода. На ній хтось випалив розпеченим залізом:

Ramon Angel de las Cruces i Miraflores
Presidente de la Republica de Anchuria
Que sea su Juez Dies!²

---

¹ Тесля і Морж — персонажі притчі Льюїса Керролла з його «Аліси в Задзеркаллі».

² Хай його судить Бог! (*Ісп.*)

Напис характеризує цих безжурних людей; вони не переслідують того, хто в могилі. «Хай його судить Бог!» — сказали вони, хоч як шкодували за незнайденими ста тисячами доларів.

Заїжджій людині мешканці Кораліо розкажуть докладно про трагічну кончину свого колишнього президента. Вони розкажуть, що він намагався втекти з їхньої країни з державними грошима і з доньєю Ізабелою Гільбер, молодою американською співачкою; що, після того як його заарештували члени опозиційної політичної партії в Кораліо, йому легше було прострелити собі голову, ніж відмовитися від казенних грошей і — сеньорити Гільбер. Далі вам розкажуть, як донья Ізабела, збагнувши, що її відважному човнові загрожує мілина, що втрачено одночасно і визначного поклонника і подарунок у сто тисяч доларів, кинула якір у застояних прибережних водах Кораліо, очікуючи на приплив.

Вам розкажуть у Кораліо, що її невдовзі підхопила швидка ходова течія в особі американця Френка Гудвіна, мешканця цього міста, ділка, який нажив собі багатство на експорті місцевих продуктів. Це був банановий король, каучуковий принц, барон індигової фарби, чорного дерева і сарсапарелі. Вам розкажуть, що через місяць після смерті президента сеньорита Гільбер вийшла заміж за сеньора Гудвіна, і, таким чином, тоді, коли фортуна перестала до неї усміхатися, зуміла відвоювати в неї нові дари, ще цінніші за втрачені.

Про дону Френка Гудвіна і його дружину тутешні мешканці можуть сказати тільки добре. Дон Френк жив серед них багато років і був у них у великій пошані. А його дружина, не докладаючи до того ніяких зусиль, стала царицею добірного товариства, позаяк воно є на цьому скромному березі. Сама губернаторша, що належала до гордого кастильського роду Монтолеон-і-Долороса-де-лос-Сантос-і-Мендес, вважає за особливу честь для себе розгорнути серветку своїми оливковими, оздобленими каблучками руками за столом у сеньори Гудвін. А якщо вам (з вашим північним марновірством) заманеться натякнути на веселе минуле місіс Гудвін, коли вона співала в опереті і своїми жвавими й розкутими манерами полонила серце вже немолодого президента, або

на ту роль, яку вона відіграла в падінні цього державного мужа і злочині, що він його скоїв, мешканці Коралію вам на це тільки стенуть плечима (суто латинський жест), і це буде їхньою єдиною відповіддю. Якщо в них і була якась упередженість щодо сеньори Гудвін, то тепер вона могла піти їй тільки на користь, хоч би яким було її минуле.

Може здатися, що тут моя повість кінчається, а не починається. Трагедія скінчена, роман дійшов свого апогею, більше немає про що розповідати. Але читачу, який ще не задовольнив своєї цікавості, все сказане допоможе розгледіти ті таємні зв'язки, що становлять основу хитромудрої тканини описуваних подій.

Колоду, на якій написано ім'я президента Мірафлореса, щодня труть піском і корою мильного дерева. Старий індіанець-метис доглядає за могилою з усією старанністю природженого ледаря, який звик длубатися коло якої-небудь нікому не потрібної роботи. Широким іспанським ножом він виполує бур'яни, що так і пруть з могили, твердими, як ріг, мозолястими пальцями виколупує з землі мурашок, скорпіонів, жуків і поливає дерник водою, принесеною з фонтана, що аж на міському майдані. Жодну могилу не доглядають так добре, як цю.

Тільки простеживши ті таємні зв'язки, ви довідаєтесь, чому старому індіанцеві Гальвесові за доглядання могили президента Мірафлореса платить потай людина, яка ніколи не бачила цього бідолашного правителя ні живого, ні мертвого, і чому, щойно починає сутеніти, ця людина приходить сюди і блукає трохи віддалік, кидаючи на цю безславну могилу ніжні сумні погляди.

Про бурхливу життєву путь Ізабелі Гільбер можна довідатися не в Коралію, а де-небудь в іншому місці. Нью-Орлеан дав їй життя і ту мішану французько-іспанську кров, що внесла в її душу чимало вогню і тривоги. Освіту вона здобула невелику, але якимось інстинктом уміла розгадувати людей і ті мотиви, що керують їхніми вчинками. Одчайдушна відважність, поривання до пригод і небезпеки, любов до розкошів життя — усе це було притаманне їй більше, ніж звичайним жінкам, її душа могла звільнитися з усяких пут. Вона була Євою, що вже скуштувала гріха, але ще не відчула його гіркоти. Життя вона носила, як троянду на грудях.

Серед мільйона чоловіків, кинутих до її ніг, знайшовся лише один щасливий, який здобув її ласку. Президентів Мірафлоресові, блискучому, але хисткому державцеві Анчурійської республіки, віддала вона ключ від свого відважного серця. Як же тоді могло статися, що вона, як кажуть мешканці Коралію, стала дружиною Франка Гудвіна і щасливо живе сірим, сонливим, нудним життям?

Далеко тягнуться таємні нитки життя, аж ген за море. Якщо ми підемо за ними, то довідаємося, чому сищик Куций О'Дей, що служив у Колумбійському детективному агентстві, вийшов у відставку. А щоб час минав веселіше, ми вважатимемо за обов'язок і разом за приємну розвагу прогулятися вкупі з Момусом¹ під тропічними зорями, де колись гордо виступала сувора Мельпомена². Сміятися так, щоб аж луна йшла серед цих розкішних джунглів і похмурих скель, де колись розлягалися крики нещасних, на яких нападали пірати; шпурнути геть списа й тесака і кинутись в атаку із зброєю ущипливого жарту і радості; із заржавілого шолома Романтики добувати стриманий веселий сміх — любо робити все це у затінку цитринових дерев на морському березі, вигнучому, як вуста, що от-от усміхнуться.

Бо ще не вмерли казки цього берега. Ця частина суходолю, що підставляє під бурхливі хвилі Карибського моря свої страшні тропічні джунглі, над якими височіють гоноровиті Кордильєри, ще й досі оповита таємницями й романтичними повір'ями. Там за минулих часів бунтарі і морські розбійники будили луну серед прибережних скель, орудуючи в зелених хащах кременівками й толедами, і давали поживу кондорам, що безперестанку кружляли над ними. Ці триста миль берегової смуги, славнозвісної в історії своєю бурхливою минувшиною, так часто переходили з рук у руки, то до морських піратів, то до ворожої держави, то до несподівано повсталих бунтарів, що навряд чи тамтешні мешканці знали хоч раз за ці сотні років, кого саме їм називати своїм законним володарем. Пісарро, Бальбоа, сер Френсіс

---

¹ Момус (гр. міф.) — бог глузу і жартів у давніх греків (прим. перекл.).

² Мельпомена (гр. міф.) — у давніх греків одна з дев'яти муз, богиня трагедії, покровителька театрального мистецтва (прим. перекл.).

Дрейк і Болінар¹ зробили все, що могли, щоб повернути їх до християнської віри. Сер Джон Морген, Лафіт та інші славетні заводяки засипали їх ядрами в ім'я Абаддони².

Те ж саме відбувається тут і тепер. Щоправда, рушниці піратів замовкли; але розбійник-фотограф, але турист з кодаком, але передові загони добропристойної бригади факірів продовжують ту саму роботу. Крамарі з Німеччини, Франції, Сицилії загібають на своїх прилавках гроші цієї країни. Добродії-авантюристи купчуються в приймальнях її правителів з проектами залізниць і концесій. Маленькі народи бавляться в уряд та інтриги, поки одного дня не з'являється в чистому морі мовчазна канонерка і не каже їм застережливо: «Не ламайте іграшок!» Разом з іншими приходить сюди шукач пригод з порожніми кишенями, які він прагне наповнити, весела людина, тямущий ділок — сучасний казковий принц, що приносить із собою будильник, яким ліпше ніж сентиментальним поцілунком можна пробудити тропіки від тисячолітнього сну. Звичайно він приносить із собою і трилисник³ і гордо порівнює його з екстравагантними пальмами. І це він прогнав звідси Мельпомену і примусив Комедію танцювати при світлі рампи Південного Хреста.

Отже, ця невеличка повість розповідає про багато всяких речей. Мабуть, вона особливо сподобається Моржу⁴ з не дуже гострим слухом. Бо в ній і справді є і черевики, і кораблі, і сургуч, і капустані пальми, і (замість королів) президенти.

Додайте сюди ще трошки кохання і змов, посипте по всьому лабіринту тропічними доларами, зігрітими долонями шукачів щастя не менше, ніж тропічним сонцем, — і вам, нарешті, здасться, що перед вами саме Життя, таке балакливе, що й найлепетливіший з Моржів утомиться від нього.

---

¹ Іспанські й англійські мореплавці-авантюристи (*прим. перекл.*).

² Абаддона — янгол геєни, сатана (*прим. перекл.*).

³ Трилисник — національна рослина Ірландії, що у свідомості ірландського народу закарбувалася як священна емблема його батьківщини (*прим. перекл.*).

⁴ Див. прим. 1 на с. 5.

ЗМІСТ

КОРОЛІ І КАПУСТА. Переклад М. Рябової	3
Передмова теслі	5
«Лис на світанку»	10
Лотос і пляшка	17
Сміт	28
Впіймали!	38
Амурів вигнанець № 2.	49
Фонограф	55
Грошова лихоманка	67
Адмірал	76
Дивний прапор	84
Трилисник і пальма	94
Рештки честі	109
Черевики	118
Кораблі	128
Художники	136
Діккі	151
Rouge et noir.	163
Давні знайомі	171
Вітаграфоскоп	180
ЧОТИРИ МІЛЛІОНИ. Переклад Б. Синякевич	183
Долоня Тобіна	185
Дари волхвів. Переклад Ю. Іванова	192
Космополіт у кафе	198
В антракті. Переклад Ю. Іванова	204
Кімната на горіщі. Переклад Ю. Іванова	209
Служіння любові	216
Дебют Меггі	222
Вітрогон	229
Фараон і хорал. Переклад Ю. Іванова	234
Пристосування до природи	240
Мемуари жовтого собаки	245

Приворотне зілля Айкі Шоенштайна. <i>Переклад Ю. Іванова</i>	251
Багатство та Амур	256
Весна на замовлення	262
Зелені двері. <i>Переклад Ю. Іванова</i>	269
Очима візника	276
Незакінчена оповідь. <i>Переклад Ю. Іванова</i>	281
Правитель, Амур та годинник	287
Сестри золотої обручки	294
Роман біржового маклера. <i>Переклад Ю. Іванова</i>	300
Двадцять років потому.	304
Загублений серед буафорій	307
Перекладач	314
Мебльована кімната. <i>Переклад О. Логвіненка</i>	318
Короткий триумф Тільді. <i>Переклад Ю. Іванова</i>	325
НАГОТОВАНИЙ СВІТИЧ. <i>Переклад Х. Кунець</i>	331
Наготований світич	333
Арабська ніч на Медісон-сквер	344
Рубайят шотландського віскі	350
Два джентльмени на День подяки	355
Експерт з успіху	360
Закупник з Кактус-Сіті	367
Значок полісмена О'Руна	373
Вулиця Брикдаст Роу	378
Становлення нью-йорківця	386
Марносластво і соболі	391
Соціальний трикутник	397
Пурпурова сукня	402
Зовнішня політика команди 99	407
Втрачена суміш	412
Гарлемська трагедія	417
Винна сторона	423
За світлофором	429
Сон лицаря літньої ночі	434
Останній листок. <i>Переклад В. Горбатька</i>	439
Граф і весільний гість	445
Країна втечі	451
Пором нездійснених бажань	459
Розповідь брудної десятки	462
Елсі в Нью-Йорку	468